

Téma: Činnosť vody a život rieky, poznámky si prepíš do zošita! Nauč sa ich! Odpovedz na otázky a odpovede si prepíš do zošita!

Rieky majú veľký vplyv na premenu okolitej krajiny. Vytvárajú korytá, rozrušujú, odnášajú a ukladajú horniny – kamene, štrk, piesok, hlinu. Rieky si hĺbia svoje koryto a vytvárajú riečnu dolinu.

Každá rieka má svoj **prameň, tok, ústie**.

Prameň je miesto, kde rieka prirodzenou cestou vyviera na povrch zeme.

Tok rieky je každý vodný útvar, ktorý je tvorený tečúcou vodou.

Tok rieky sa člení na:

- **horný tok,**
- **stredný tok,**
- **dolný tok.**

Na hornom toku je spád rieky **strmý**. Rieka tečie rýchlo, zarezáva sa do horniny, vymieľa dno. Okrem toho odnáša horniny a obrusuje uvoľnené kamene. Vyrezáva si tak hlboké koryto a vzniká **dolina v tvare písmena „V“**.

Stredný tok

V strednej časti toku má rieka **miernejší spád**. Rieka viac **rozrušuje brehy**. Koryto rieky je širšie. V zákrutách prúd vody spôsobuje **odnos alebo ukladanie** hornín.

Na vonkajšom okraji zákruty voda prekonáva väčšiu vzdialenosť, preto tečie **rýchlejšie**. Rieka **naráža** na breh, vymieľa ho a **odnáša** horniny.

Na vnútornom okraji zákruty rieka prekonáva menšiu vzdialenosť, preto sa tok vody **spomaľuje**. Naplavené horniny sa v tomto mieste usadzujú. Rieka na túto časť brehu materiál **nanáša**. Vytvára tu takzvaný **nánosový breh**.

Dolný tok

V dolnej časti toku rieka tečie **pomalšie**. **Ukladajú** sa tu naplaveniny - najmä **piesok a hlina**.

Ústie rieky je miesto, v ktorom sa rieka vlieva do inej rieky, rybníka, jazera, mora, či oceánu.

Delta je rozvetvené ústie rieky do jazera, mora, či oceánu.

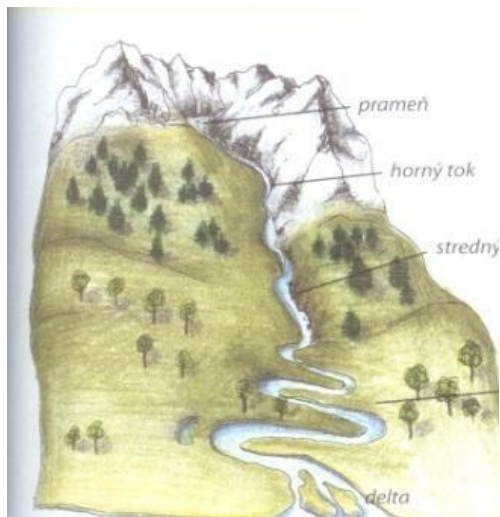
Typická pre deltu rieky je **vrstva naplavenín**. Vzniká v mieste, kde rieka už tečie pomaly a nie je schopná materiál ďalej prenášať.

Delta rieky má tvar podobný gréckemu veľkému písmenu Δ (**delta**).

Ako vzniká delta rieky?

Rieka prenáša materiál až do jazera, mora, oceánu. Nahromadený materiál vytvára **vyvýšeninu** alebo **kužel**, ktorý vybieha do jazera, mora, oceánu.

Obrázky k učivu: Prehliadni si obrázky, všímaj si horný, stredný a dolný tok rieky, deltu.

Otázky k učivu:

1. Ako sa volá miesto, kde vyviera voda na zemský povrch?
2. Tok rieky sa člení na tri časti, ktoré sú to?
3. Aký je spád rieky na hornom toku?
4. Horný tok vytvára v prírode dolinu v tvare akého písmena?
5. Aký je spád rieky v stredom toku?
6. Čo robí prúd rieky v zákrutách rieky?
7. Čo robí rieka na vnútornom okraji zákruty?
8. Čo robí rieka na vonkajšom okraji zákruty?
9. Čo vytvorí deltu rieky?
10. Čo vytvára nahromadený materiál v delte rieky?